

“O‘zsanoatqurilishbank” ATB
boshqaruvining
2026-yil «___» _____ dagi
_____-sonli qaroriga
ILOVA

**“O‘zsanoatqurilishbank” ATBda tadbirkorlik subyektlariga imtiyozli kreditlar
taqdim etilishi asosida moliyalashtirilgan kredit loyihalarini monitoring qilish va
ularning samaradorligini baholash
METODOLOGIYASI**

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 11-dekabrda 784-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Tadbirkorlik subyektlariga subsidiyalar, imtiyozlar va preferensiyalar taqdim etilishini monitoring qilish, ularning samaradorligini baholash hamda asossiz olingan va maqsadsiz foydalanilgan subsidiyalarni qaytarib olish tartibi to‘g‘risida”gi nizomga muvofiq, “O‘zsanoatqurilishbank” ATB (keyingi o‘rinlarda-Bank) tizimida tadbirkorlik subyektlariga imtiyozli kreditlar taqdim etilishi asosida moliyalashtirilgan kredit loyihalarini monitoring qilish, ularning samaradorligini baholash hamda maqsadsiz foydalanilgan kreditlarni qaytarib olish tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Metodologiyada quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

vakolatli organ – kredit tavakkalchiligiga ega operatsiyalar bo‘yicha kredit qarorlarini qabul qilish vakolatiga ega bo‘lgan Bankning boshqaruv organlari, boshqa kollegial organlari, shu jumladan mas’ul xodimlari guruhi;

imtiyozli kredit – davlat dasturlari doirasida ajratiladigan kreditlar;

davlat dasturlari – O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va hududlarga tashrifi davomida rasmiylashtirilgan bayonnomalar, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi topshiriqlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari/bayonnomalari, Hukumat komissiyasining yig‘ilish bayonlari/qarorlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Bosh vaziri topshiriqlarida nazarda tutilgan va moliyalashtirilishi Bank tomonidan ta’minlanadigan loyihalar;

kredit shartnomasi – Bank (bir taraf) ikkinchi tarafga (qarz oluvchiga) shartnomada nazarda tutilgan miqdorda va shartlar asosida pul mablag‘lari (kredit) berish, qarz oluvchi esa olingan pul summasini qaytarish va uning uchun foizlar to‘lash majburiyatini o‘z ichiga oluvchi shartnoma;

kredit ishtirokchilari – birgalikda qarz oluvchi, kafil, garovga qo‘yuvchi,

sug'urtalovchi;

maqsadsiz foydalanilgan imtiyozli kreditlar — qonunchilik hujjatlari hamda tuzilgan shartnomalarga (bitimlarga) muvofiq ajratilgan kreditni boshqa maqsadlar uchun sarflash;

kredit monitoringi – tadbirkorlik subyektlariga taqdim etiladigan imtiyozli kredit va unga hisoblangan foizlar hamda boshqa moliyaviy to'lovlarning o'z vaqtida to'lanishini ta'minlash maqsadida imtiyozli kredit ajratilishi ma'qullangan vaqtdan boshlab, Bank oldidagi majburiyatlar to'liq bajarilgunga qadar olib boriladigan nazorat jarayoni;

samaradorlik ko'rsatkichi — tadbirkorlik subyektlariga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlar natijasida erishiladigan ijtimoiy-iqtisodiy va moliyaviy ko'rsatkichlar;

samaradorlikni baholash — iqtisodiy, moliyaviy (budget) va ijtimoiy samaradorlik ko'rsatkichlarini hisobga olgan holda, tadbirkorlik subyektlarini ularga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlar natijalarini taqqoslash tartib-taomillari.

2. Ushbu Metodologiyaning amal qilishi favqulodda holatlarda davlat va jamiyat ehtiyojlarini ta'minlash, aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash maqsadida, shuningdek xalqaro shartnomalar asosida tadbirkorlik subyektlariga taqdim etilgan qo'llab-quvvatlash choralari nisbatan tatbiq etilmaydi.

3. Bankning Kredit monitoring va nazorati departamenti, Korporativ markaz hamda O'rta biznes markazi mas'ul xodimlari tadbirkorlik subyektlari uchun bank kreditlari bo'yicha ma'lumotlarni (imtiyozlarni) O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 11-dekabrda 784-sonli qaroriga asosan "subsidiya.mf.uz" platformasiga kiritib borishga mas'ul hisoblanadi.

2-bob. Tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni monitoringini amalga oshiruvchi tarkibiy bo'linmalar va ularning asosiy vazifa va majburiyatlari

4. Tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni monitoringini amalga oshirishga Bankning Kredit monitoring va nazorati departamenti, Korporativ markaz va O'rta biznes markazi (keyingi o'rinlarda – Mas'ul tarkibiy bo'linmalar) mas'ul hisoblanadi.

5. Mas'ul tarkibiy bo'linmalarning asosiy vazifalari va majburiyatlari:

tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni qonunchilik hujjatlariga muvofiq maqsadli ishlatilganligini monitoring qilish;

tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni monitoringini yuritish va samaradorligini baholash;

imtiyozli kreditlardan maqsadsiz foydalangan tadbirkorlik subyektlarining ro'yxatini shakllantirish;

maqsadsiz foydalanilgan imtiyozli kreditlarni bankning ichki qoidalariga muvofiq

undirish choralarini ko'rish;

monitoring natijasi bo'yicha har chorakda hisobot tayyorlash hamda vakolatli organga taqdim etish.

3-bob. Monitoring qilish tartibi

6. Bank tarkibiy bo'linmalaridan iborat monitoring ishtirokchilari (keyingi o'rinlarda - monitoring xodimlari) nazoratida tadbirkorlik subyektlariga bank tomonidan ajratilgan imtiyozli kreditlarni to'liq kredit shartnomasida kelishilgan maqsadda, belgilangan tartibda sarflanishi inspeksion hamda masofaviy tarzda, reja va rejadan tashqari monitoring qilinadi.

7. Kredit mablag'lari hisobidan yetkazib berilgan mahsulotlarning yoki bajarilgan ish, xizmatlarning miqdori, texnik va texnologik jihat va boshqa xususiyatlarini oldi-sotdi (import) shartnomada keltirilgan ma'lumotlarga mosligini o'rganish imkoniyati mavjud bo'lmagan hollarda, monitoring xodimlari taqdim etilgan hujjatlar asosida yetkazib berilgan mahsulotlarning yoki bajarilgan ish, xizmatlarning miqdori, texnik va texnologik jihat va boshqa xususiyatlari umumiy miqdorda mavjudligi yuzasidan dalolatnoma rasmiylashtiriladi.

Bunda, sotib olingan mahsulotlar, bajarilgan ishlar, ko'rsatilgan xizmatlarning natural birligi bo'yicha to'liqligi va sifatliigi uchun tadbirkorlik subyektlari mas'ul hisoblanadi.

8. Monitoring xodimlari tomonidan maqsadli ishlatilish monitoringi o'tkazilgandan so'ng, taqdim etilgan kredit maqsadli ishlatilishiga oid hujjatlar va ma'lumotlar asosida monitoring maqsadli ishlatish dalolatnomasi rasmiylashtiradi.

Mazkur dalolatnoma monitoring xodimlari va tadbirkorlik subyektlari yoki uning vakolatli shaxsi tomonidan imzolanadi va muhrlanadi (muhr mavjud bo'lgan hollarda).

Kredit mablag'larini maqsadli ishlatilishini o'rganishda fotosuratlar (zaruriyatga qarab video tasvir) olinadi va dalolatnomaga ilova qilinadi.

9. Xavf darajasi past bo'lgan (yashil toifadagi) Tadbirkorlik subyektlari uchun masofaviy monitoring — har 6 oyda bir marta, joyiga chiqqan holda monitoring — har 12 oyda bir marta o'tkaziladi.

10. Xavf darajasi o'rta va yuqori bo'lgan Tadbirkorlik subyektlari uchun joyiga chiqqan holda monitoring — har 3 oyda kamida bir marta o'tkaziladi.

11. Kredit va unga tenglashtirilgan operatsiyalar bo'yicha maqsadsiz ishlatilganlik holatlari aniqlangan taqdirda tarkibiy bo'linmalar tomonidan qonunchilikda belgilangan choralardan birini qo'llash/vakolatli kollegial organga maqbul qaror qabul qilish uchun tegishli hulosalar va takliflar berish, jumladan tadbirkorlik subyektlariga nisbatan:

kredit shartnoma va kollegial organ qarorlarida belgilangan moliyaviy sanksiyalar (kovenant)ni qo'llash;

kreditni muddatidan oldin so'ndirish talabini qo'yish;

sud va huquqni muxofaza qilish organlariga tadbirkorlik subyektlari tomonidan

kelishuv shartlarini buzganligi oqibatida kredit va boshqa tegishli hujjatlar bilan murojaatlar qilish;

tadbirkorlik subyektlari ajratilgan kreditni maqsadsiz sarflaganligi oqibatida kelajakda bankdan kredit olish imkoniyatini cheklash (black list) yuzasidan qonunchilikda belgilangan boshqa choralar ham ko‘rilishi mumkin;

aniqlangan holat bo‘yicha tarkibiy bo‘linmalar kredit monitoring xodimlari tomonidan tadbirkorlik subyektlari va kafil korxona hamda garov mulklari egalariga bartaraf qilish choralari ko‘rish yuzasidan ogohlantirish xatlari taqdim qilinishi mumkin.

12. Tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni monitoringini amalga oshirishning to‘liq tartibi “O‘zsanoatqurilishbank” ATB tizimida kredit va unga tenglashtirilgan operatsiyalar bo‘yicha monitoring o‘tkazish Tartibi ta’moillariga muvofiq amalga oshiriladi.

4-bob. Tadbirkorlik subyektlariga ajratilgan imtiyozli kreditlarni samaradorlik ko‘rsatkichlari va samaradorlikni baholash metodikasi

13. Tadbirkorlik subyektlariga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlar natijasida ijtimoiy - iqtisodiy va moliyaviy ko‘rsatkichlarga erishiladi.

ijtimoiy samaradorlik — ijtimoiy infratuzilma va tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi turmush darajasini oshirish, uning ijtimoiy himoyasi va bandligini ta’minlash uchun qulay sharoitlar yaratilishini tasdiqlovchi imtiyozlar samaradorligi ko‘rsatkichlaridan iborat bo‘lib, quyidagilarni qamrab oladi:

yaratilgan yangi ish o‘rinlari soni;
ish haqini oshirish, qo‘shimcha mablag‘larning yo‘naltirilishi;
ijtimoiy yordamga muhtoj shaxslarni ish bilan ta’minlash;
mehnat sharoitlari va mehnat muhofazasini yaxshilash;
shartnomaga asosan yordam berilishida maqsad qilingan boshqa ijtimoiy ko‘rsatkichlar;

iqtisodiy samaradorlik — tadbirkorlik subyektlariga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlarning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta’sirini baholash ko‘rsatkichlaridan iborat bo‘lib, quyidagilarni qamrab oladi:

umumiy mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish hajmining oshishi;
yangi turdagi mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish hajmining oshishi;
mahsulotni (ishni, xizmatni) realizatsiya qilish bo‘yicha aylanmaning o‘sish sur’ati;
mahsulot (ish, xizmat) turining kengayishi;
yangi kashfiyot, patent va sanoat namunalari miqdoriy ko‘rsatkichlarda joriy etish;
yangi texnologiyalar, uskunalar va ishlab chiqarish quvvatlarini (ishlab chiqarish korxonalari uchun) miqdoriy ko‘rsatkichlarda joriy etish;

tadbirkorlik subyektlarining daromadining (foydasining) oshishi;
mahsulot (ish, xizmat) tannarxining pasayishi;
eksport hajmining oshishi;

shartnomaga (bitimga) asosan yordam berilishida maqsad qilingan boshqa iqtisodiy ko'rsatkichlarning oshishi;

moliyaviy (budjet) samaradorlik — tadbirkorlik subyektlariga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlarning ta'sirini baholash ko'rsatkichlaridan iborat bo'lib, quyidagilarni qamrab oladi:

tadbirkorlik subyektning moliyaviy barqarorligi;
sarmoyalarni jalb qilish imkoniyatining oshishi;
investitsiyalar hajmining oshishi;
budjetga tushgan soliq va bojxona to'lovlari hajmining oshishi.

14. Tadbirkorlik subyektlarining (yuridik shaxslar) moliyaviy holatini baholash metodikasi:

Mazkur metodikada yuridik shaxslarning (byudjet va sug'urta tashkilotlari, tijorat banklari va nobank kredit tashkilotlari bundan mustasno) moliyaviy holatini baholash maqsadida likvidlilik ko'effitsiyentlari, moliyaviy barqarorlik ko'effitsiyentlar, kredit (qarz) yuki ko'effitsiyentlar va rentabellik ko'effitsiyentlari, shuningdek o'z aylanma mablag'larining mavjudligi kabi ko'effitsiyentlar orqali ko'rib chiqiladi.

Kreditga layoqatlilikning asosiy ko'rsatkichlari quyidagi ko'effitsiyentlardan iborat bo'ladi.

O'z aylanma mablag'larining mavjudligi (NSOS) = Xususiy kapital+Uzoq muddatli kredit va qarzar – Uzoq muddatli aktivlar

Likvidlilik ko'effitsiyentlari:

Joriy likvidlilik ko'effitsiyenti (Current Ratio – CR) – bu korxonaning joriy aktivlari hisobidan qisqa muddatli (joriy) majburiyatlarini qoplash qobiliyatini ko'rsatadigan moliyaviy ko'rsatkichdir. Bu ko'effitsiyent korxonaning likvidligini va moliyaviy barqarorligini baholashda keng qo'llaniladi va quyidagi tartibda aniqlanadi:

joriy aktivlar (390 satr Sh1) - muddati o'tgan debitor (211 satr Sh1) -

ta'sischilarning **ustav kapitaliga ulushlar bo'yicha qarzi** (290 satr Sh1)

$$CR = \frac{\text{joriy aktivlar (390 satr Sh1) - muddati o'tgan debitor (211 satr Sh1) - ta'sischi larning ustav kapitaliga ulushlar bo'yicha qarzi (290 satr Sh1)}}{\text{joriy majburiyatlar (600 satr Sh1)}}$$

Moliyaviy mustaqillik ko'effitsiyenti (Equity Ratio – ER) – ushbu ko'effitsiyent korxonaning o'z mablag'lari jami aktivlar summasiga nisbatan qanday bo'lishini ifodalaydi. Ko'effitsiyent korxonaning kreditorlardan qanday darajada mustaqil ekanligini ko'rsatadi. Ko'effitsiyent qiymati qanchalik kichik

bo'lsa, shunchalik qarz manbalaridan moliyalashtirilganligini va uning moliyaviy barqarorligi shunchalik past bo'lishini anglatadi va quyidagi tartibda aniqlanadi:

$$\text{ER} = \frac{\text{o'z mablag'lari manbalari (480 satr Sh1)}}{\text{jami aktivlar (400 satr Sh1)}}$$

Qoplash koeffitsiyenti (Coverage Ratio – CR) – ushbu koeffitsiyent joriy aktivlardan kelgusi davr xarajatlari, kechiktirilgan xarajatlar va muddati o'tgan debitor qarzдорliklar ayirmasining joriy majburiyatlarga nisbati sifatida hisoblanadi va quyidagi tartibda aniqlanadi:

$$\text{CR} = \frac{\text{joriy aktiv (390 satr Sh1) - muddati o'tgan debitor (211 satr Sh1) —} \\ \text{ta'sischilarning ustav kapitaliga ulushlar bo'yicha qarzi (290 satr Sh1) —} \\ \text{kelgusi davr xarajatlari (190 satr Sh1) - kechiktirilgan xarajat (200 satr Sh1)}}{\text{joriy majburiyatlar (600 satr Sh1)}}$$

5-bob. Tadbirkorlik subyektlari tomonidan maqsadsiz foydalanilgan imtiyozli kreditlarni muddatidan olidin qaytarib olish

15. Tadbirkorlik subyektiga ajratilgan imtiyozli kreditlar maqsadli foydalanganligi yuzasidan doimiy monitoring olib boriladi.

16. Imtiyozli kreditlarni monitoring qilish, ularning samaradorligini baholash hamda maqsadsiz foydalanilgan imtiyozli kreditlarni qaytarib olish, amaldagi qonunchilik hujjatlari va Bankning ichki qoidalari asosida amalga oshiriladi.

17. Tadbirkorlik subyektiga ajratilgan imtiyozli kreditlar quyidagi hollarda muddatidan oldin undirib olish choralari ko'riladi:

tadbirkorlik subyekti tomonidan kredit shartnomasi (bitim) bo'yicha erishish lozim bo'lgan aniq maqsadli ko'rsatkichlar bajarilmaganda;
imtiyozli kredit mablag'laridan maqsadsiz foydalanilgani aniqlanganda.

6-bob. Yakunlovchi qoidalar

18. Ushbu Metodologiya Bank boshqaruvi tomonidan tasdiqlangan kundan boshlab kuchga kiradi.

19. Mazkur Metodologiya talablarining buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilik hujjatlariga muvofiq javobgar bo'ladilar.

20. Bank xodimlari ushbu Metodologiya bo'yicha ish yuritayotganda korrupsiyaviy harakatlarni sodir qilishdan o'zini tiyishi lozim, jumladan:

korrupsion harakatlarni to'liq taqiqlashi va har qanday moddiy shaklda yordam (bevosita yoki bilvosita) berishi va boshqa afzalliklarni ta'minlashni to'liq rad etadi;
amaldagi qonunchilik, shuningdek uning asosida ishlab chiqilgan Bankning

korruptsiyaga qarshi kurashishga qaratilgan ichki hujjatlari talablariga amal qiladi;

jinoiat yoki huquqbuzarlik alomatlari borligi to'g'risida aniq faktlar yoki dalillar aniqlangan taqdirda, bu haqida o'rnatilgan tartibda huquqni muhofaza qilish organlariga xabar beradi.

21. Jinoiat yoki huquqbuzarlik alomatlari aniqlangan taqdirda, xodimlar bu haqda belgilangan tartibda vakolatli organlarga va Bankning tegishli tarkibiy bo'linmalariga xabar berishlari shart.

22. Bank xodimlari manfaatlar to'qnashuvi bilan bog'liq munosabatlarda O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida"gi Qonuni talablariga rioya qilishlari shart.

23. Ushbu Metodologiya bilan tartibga solinmagan masalalar amaldagi qonunchilik hamda Bankning boshqa ichki qoidalariga muvofiq hal etiladi.

**Boshqaruv Raisi
o'rinbosari :**

S.Abdualiyev

№ 578

2026 yil «25» «iyun»

kelishuvchilar: Sh.Ismoilov, B.Artikov, A.Tolibov, Z.Eshmurodova, A.Abdumajidov, Y.Sultanov, A.Yoqubjonov, D.Shamirzayev, F.Xasanov

<https://hujjat.sqb.uz/?pin=xM96dG93&id=34f9de6f-792f-4b61-b046-d4e61aca078e>